

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 1Sžk/42/2021
Identifikačné číslo spisu: 4019200250
Dátum vydania rozhodnutia: 23. februára 2022
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Martinčeková
Funkcia:
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2022:4019200250.1

UZNESENIE

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: Rehoľa menších bratov - františkánov, so sídlom Františkánska č. 2, Bratislava IČO: 00 586 862, právne zastúpený: JUDr. Jozef Zámožík, PhD., advokát so sídlom Hlavná č. 31, Trnava, proti žalovanému: Okresný úrad Nitra, odbor výstavby a bytovej politiky, so sídlom Štefánikova trieda č. 69 Nitra, za účasti účastníka konania MH Invest s.r.o., so sídlom Mlynské Nivy č. 44/A Bratislava, IČO: 36 724 530, právne zast.: JUDr. Allan Böhm, advokát so sídlom Jesenského č. 2 Bratislava, v konaní o preskúmaní zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. OU- NR-OVBP2-2019/007489-32, v časti výrokov o výške náhrady za vyvlastnenie, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre č.k. 11S/23/2019-234 zo dňa 26.8.2020 takto

r o z h o d o l :

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a .

Žalovanému a ďalšiemu účastníkovi náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a .

O d ô v o d n e n i e

1. Napadnutým uznesením č.k. 11S/23/2019-234 zo dňa 26.8.2020 Krajský súd v Nitre správnu žalobu odmietol, žalovanému náhradu trov konania nepriznal a ďalšiemu účastníkovi nárok na náhradu trov konania priznal v plnom rozsahu. Správnu žalobou žiadal žalobca preskúmať výroky II.a. a II.b. preskúmaného rozhodnutia žalovaného o výške náhrady za vyvlastnenie.

2. Žalovaný rozhodnutím č. OU-NR-OVBP2-2019/007489-32 rozhodol o návrhu ďalšieho účastníka na vyvlastnenie vlastníckeho práva k C-KN pozemkom, ktoré sú uvedené v tabuľke I.a predmetného rozhodnutia, na základe geometrických plánov špecifikovaných vo výroku preskúmaného rozhodnutia. Výrokom I.a rozhodol žalovaný tak, že vyvlastnil vlastnícke právo k pozemkom v zmysle tabuľky I.a vlastníkovi - žalobcovi v prospech vyvlastniteľa - ďalšieho účastníka na účel podľa § 4a zák. č. 175/1999 Z.z. o niektorých opatreniach týkajúcich sa prípravy významných investícií v znení neskorších predpisov (ďalej z.č. 175/1999 Z.z.) pre stavbu Vybudovanie strategického parku kat. úz. Mlynárce, Zobor, Dražovce, Lužianky, Zbehy, Čakajovce, Jelšovce. Výrokom I.b žalovaný rozšíril predmet vyvlastnenia o zostávajúcu časť pozemku v zmysle tabuľky vo výroku I.b na základe

citovaných geometrických plánov. Výrok I.b obsahuje zároveň rozhodnutie o námietkach žalobcu a uložení povinnosti vyvlastiteľovi zaplatiť náhradu trov konania znalcovi. Napadnutým výrokom II.a žalovaný s poukazom na § 13 ods. 3 písm. a/ z. č. 282/2015 Z.z. o vyvlastňovaní pozemkov a stavieb a o nútenom obmedzení vlastníckeho práva k nim v znení neskorších predpisov (ďalej zákon o vyvlastňovaní) rozhodol, že vlastníčkovi-žalobcovi patrí zavývlastnené pozemky náhrada vo výške 121 870,56 eur, ktorá bola určená znaleckými posudkami č. 97/2018 a č. 24/2018 tam špecifikovaným znalcom. Napadnutým výrokom II.b žalovaný s poukazom na § 13 ods. 3 písm. a/ cit. zákona rozhodol, že za zostávajúcu časť pozemku patrí žalobcovi náhrada vo výške 82 624,26 eur, ktorá bola určená znaleckým posudkom č. 8/2019 tam uvedeným znalcom. Zároveň uviedol, že žalobca sa podľa § 13 ods. 3 písm. a/ zákona o vyvlastňovaní v spojení s § 4a ods. 4 zák. č. 175/1999 Zb. s požiadavkou na vyššiu náhradu odkazuje bez prerušenia konania na súd v lehote 1 roka odo dňa právoplatnosti rozhodnutia o vyvlastnení, inak toto právo zanikne.

3. Správny súd v napadnutom uznesení poukázal na to, že zákon č. 175/1999 Z.z. v § 4a ods. 1 veta druhá explicitne ustanovuje, že ak tento zákon neustanovuje inak, vzťahuje sa na vyvlastnenie všeobecný predpis o vyvlastnení, týmto je od 1.7.2016 zák. č. 282/2015 Z.z., ktorý nahradil odo dňa nadobudnutia svojej účinnosti právnu úpravu vyvlastnenia obsiahnutú v stavebnom zákone. Zákon č. 175/1999 Z.z. je vo vzťahu k tomuto zákonu lex specialis. Nebolo sporné, že stavba, pre ktorú boli správnu žalobou v časti napadnutom rozhodnutí žalovaného vyvlastnené pozemky, je významnou investíciou v zmysle zákona 175/1999 Z.z. Ust. § 4a ods. 4 zák. 175/1999 Z.z. obsahuje osobitnú úpravu preskúmania výroku o náhrade za vyvlastnenie (najmä jeho výške) k úprave obsiahnutej v § 14 ods. 2 veta druhá a tretia zákona o vyvlastňovaní, táto právna úprava je od všeobecnej úpravy v § 14 ods. 2 odlišná najmä dĺžkou lehoty na podanie žaloby, ktorou sa vyvlastnený môže domáhať na súde v civilnom sporovom konaní vyššej náhrady za vyvlastnenie voči podniku. To, že ust. § 4a ods. 4 veta druhá zák. č. 175/1999 Z.z. odkazuje na civilný súd a nie správny súd, vyplýva výslovne z normatívneho znenia vety tretej § 4a ods. 4, ktorá ustanovuje, že požiadavka na vyššiu náhradu sa uplatňuje voči podniku, teda právnickej osobe. Podľa názoru správneho súdu teda napadnuté výroky o náhrade za vyvlastnenie nie je možné napadnúť správnu žalobou, ale je v právomoci civilného súdu rozhodnúť o vyššej náhrade bez toho, aby sa právoplatné rozhodnutie o vyvlastnení rušilo. Ide o urýchľovacie opatrenie obsiahnuté v zák. č. 175/1999 Z.z. a spor o vyššiu náhradu medzi účastníkmi vyvlastňovacieho konania bol prenesený na súd. V takom prípade teda nejde o správne súdnictvo, ale žalobu musí podať podľa § 4a ods. 4 veta druhá a tretia tohto zákona vyvlastnený proti tomu, v prospech koho k vyvlastneniu došlo. Poukázal tiež na rozhodovaciu prax súdov týkajúcu sa zákona č. 129/1996 Z.z. o niektorých opatreniach na urýchlenie prípravy výstavby diaľnic a ciest pre motorové vozidlá, podľa ktorej konania o vyššiu náhradu pred stavebným úradom a všeobecným súdom nemôžu prebiehať súbežne i z hľadiska ratia legis. Obidve by mali rovnaký priebeh konania a ich prípadný kladný výsledok by predstavoval vznik exekučného titulu. Poukázal taktiež na dôvodovú správu § 13 ods. 3 zák. o vyvlastňovaní. Keďže správna žaloba smeruje len proti výrokom žalovaného, ktorými rozhodol o náhrade za vyvlastnenie, je neprípustná podľa § 98 ods. 1 písm. g/ SSP a preto ju správny súd odmietol.

4. Proti tomuto rozhodnutiu podal kasačnú sťažnosť žalobca. Namietal nesprávne právne posúdenie veci podľa § 440 ods. 1 písm. g/ SSP ako i nezákonné odmietnutie žaloby podľa § 440 ods. 1 písm. j/ SSP. Namietal, že je nesprávny právny názor krajského súdu o možnosti vylúčenia aplikácie zákona o vyvlastňovaní vo vzťahu k špeciálnemu zákonu č. 175/1999 Zb. Zákon o vyvlastňovaní v § 14 ods. 2 hovorí o príslušnosti súdu preskúmať výroky podľa § 13 ods. 3, teda výroky o výške náhrady za stratu vlastníckeho práva. Poukázal na rozhodnutie Ministerstva dopravy a výstavby SR zo dňa 19.8.2018 č. 19649/2018/SV/79412 vydané v odlišnom vyvlastňovacom konaní, v ktorom Ministerstvo dopravy a výstavby SR uviedlo, že od odkázania vyvlastneného s požiadavkou na vyššiu náhradu na súd bez prerušenia konania je potrebné rozlišovať poučenie účastníkov vyvlastňovacieho konania o možnosti preskúmania výroku o náhrade v súdnom konaní. V zmysle § 14 ods. 2 zák. o vyvlastňovaní sa môže účastník vyvlastňovacieho konania domáhať preskúmania výroku o náhrade v súdnom konaní, žaloba smeruje proti orgánu verejnej správy - vyvlastňovaciemu orgánu, ktorý rozhodnutie vydal a musí byť podaná v lehote 30 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia o vyvlastnení. Na preskúmanie zákonnosti tohto výroku, ktorý je samostatným výrokom rozhodnutia o vyvlastnení, je na

základe žaloby príslušný správny súd. Sťažovateľ konštatoval, že samotné znenie a konštrukcia zákona o vyvlastňovaní je v otázke preskúmania rozhodnutí a ich výrokov vydaných vo vyvlastňovacom konaní prostredníctvom odvolacieho konania alebo prieskumu v správnom súdnictve značne nejednoznačná, avšak zohľadnil názor samotného predkladateľa zákona o vyvlastňovaní - Ministerstva dopravy a výstavby SR a preto podal správnu žalobu. Namietal, že správny súd vyložil § 13 ods. 3 v spojení s § 14 ods. 2 zákona o vyvlastňovaní tak, že nie je možné efektívne a právne účelne preskúmať zákonnosť postupu a rozhodnutia správneho orgánu v otázke určenia výšky náhrady. Týmto vlastne „novelizoval“ ustanovenie zákona o vyvlastňovaní, do ktorého zahrnul „nové ustanovenia“ o explicitnom vylúčení preskúmania rozhodnutí vyvlastňovacích orgánov správnym súdom. Tým rozšíril explicitný výpočet správnym súdnym poriadkom stanovených prípadov v § 7 SSP, ktoré nepodliehajú prieskumu správnym súdom, keď za takéto považoval aj rozhodnutie žalovaného o priznaní náhrady v danej veci. Sťažovateľ uznáva, že v zmysle zákona č. 175/1999 Zb. existuje možnosť uplatnenia civilnej žaloby proti navrhovateľovi vyvlastnenia v jednoročnej prekluzívnej lehote. To však neznamená vylúčenie aplikácie všeobecného preskúmania zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu cestou správneho súdnictva. Zákon o vyvlastňovaní neuvádza explicitne nemožnosť skúmania vyvlastňovacích rozhodnutí správnym súdom, pokiaľ prebieha vyvlastnenie za aplikácie zákona č. 175/1999 Z.z. Pokiaľ odvolací správny orgán nemôže skúmať v zmysle zákona o vyvlastňovaní na základe odvolania účastníka konania výrok o výške náhrady za vyvlastnenie, potom je nutné preskúmať takýto výrok cestou správneho súdu a to aj za porušenia podmienky stanovenej v § 7 ods. 1 písm. a/ SSP a keďže zákon o vyvlastňovaní neumožňuje uplatnenie opravného prostriedku proti tomuto výroku o výške náhrady o vyvlastnenie, potom je žaloba prípustná. Žiadal napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.

5. Ku kasačnej sťažnosti sa vyjadril ďalší účastník v podaní zo dňa 23.3.2021. Poukázal na rozsudky Najvyššieho súdu SR sp.zn. 3Sžp/23/2013 a 3Sžp/7/2012. V plnom rozsahu sa stotožnil s odôvodnením napadnutého uznesenia. Krajský súd žiadnym reštriktívnym, nadbytočne formálnym arbitrárnym posúdením tejto otázky nevyklúčil súdny prieskum napadnutého rozhodnutia žalovaného. Poukázal tiež na to, že žalobca podal aj riadnu žalobu o určenie vyššej náhrady na vyvlastnenie, o ktorej v súčasnosti koná Okresný súd Bratislava II. v konaní vedenom pod sp.zn. 14C/30/2020. V tomto konaní si uplatnil žalobca nárok na zaplatenie vyššej náhrady na vyvlastnenie, pričom v prípade zrušenia rozhodnutia žalovaného vo výroku II. a opätovnom konaní žalovaného by tak mohlo dôjsť k súbežnému vydaniu dvoch (teoreticky odlišných) rozhodnutí o vyššej náhrade na vyvlastnenie. Žiadal, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť zamietol a priznal mu náhradu trov konania.

6. Žalovaný sa ku kasačnej sťažnosti nevyjadril.

7. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 SSP) po zistení, že kasačná sťažnosť bola podaná včas oprávnenou osobou a je prípustná, po oboznámení sa so súdnym spisom, vyhodnotiac sťažnostné body (§ 453 ods. 2 SSP), zistil, že je nedôvodná.

8. Z administratívneho spisu bolo zistené, že predmetom súdneho prieskumu boli výroky II.a a II.b prvostupňového rozhodnutia o vyvlastnení zo dňa 1.4.2019, ktorými bolo rozhodnuté podľa § 13 ods. 3 písm. a/ zákona o vyvlastňovaní tak, že za vyvlastnené pozemky patrí žalobcovi náhrada vo výške 121 870,56 eur, určená podľa § 4 ods. 3 zákona o vyvlastňovaní znaleckými posudkami tam špecifikovanými. Za zostávajúcu časť pozemku patrí vlastníčkovi - žalobcovi - náhrada vo výške 82 624,26 eur. Žalobca bol taktiež v zmysle § 13 ods. 3 písm. a/ zák. o vyvlastňovaní v spojení s § 4a ods. 4 zák. č. 175/1999 Z.z. poučený, že s požiadavkou na vyššiu náhradu ho odkazuje bez prerušenia konania na súd. Požiadavku na vyššiu náhradu voči podniku (§4a ods. 4 zák. č. 175/1999 Z.z.) možno uplatniť na súde v lehote jedného roka odo dňa právoplatnosti rozhodnutia o vyvlastnení, inak toto právo zanikne. V poučení bolo uvedené, že proti tomuto rozhodnutiu možno podať odvolanie v lehote 15 dní odo dňa oznámenia rozhodnutia. Toto rozhodnutie je preskúmateľné súdom až po vyčerpaní opravných prostriedkov. Podľa § 14 ods. 1 zákona o vyvlastňovaní na preskúmanie výrokov podľa § 13 ods. 2 v odvolacom konaní je príslušné Ministerstvo dopravy a výstavby SR podľa § 7 ods. 2 písm. a/. Zrušením výroku podľa § 13 ods. 2 stráca platnosť aj výrok podľa § 13 ods. 3. Podľa § 14 ods. 2 zákona o vyvlastňovaní včas podané odvolanie proti výroku podľa § 13 ods. 3 nemá odkladný účinok.

Na preskúmanie výrokov podľa § 13 ods. 3 je príslušný súd. Žaloba, ktorou sa účastník konania domáha preskúmania výroku podľa § 13 ods. 3 v súdnom konaní, musí byť podaná v lehote 30 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia o vyvlastnení; zmeškanie lehoty nemožno dopustiť. Proti preskúmanému rozhodnutiu sťažovateľ odvolanie nepodal.

9. Podľa § 6 ods. 1 SSR správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

10. Podľa § 7 písm. a/ SSP správne súdy nepreskúmajú právoplatné rozhodnutia orgánov verejnej správy a opatrenia orgánov verejnej správy, ak účastník konania pred ich právoplatnosťou nevyčerpal všetky riadne opravné prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis; povinnosť vyčerpať všetky riadne opravné prostriedky sa nevzťahuje na prokurátora a zainteresovanú verejnosť, ak táto nebola na podanie riadneho opravného prostriedku oprávnená.

11. Podľa § 97 SSP ak tento zákon neustanovuje inak, správny súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže správny súd konať a rozhodnúť (ďalej len "procesné podmienky").

12. Podľa § 98 ods. 1 písm. g/ SSP správny súd uznesením odmietne žalobu, ak je neprípustná.

13. Podľa § 7 ods. 1 zákona č. 282/2015 Z.z. o vyvlastňovaní pozemkov a stavieb a o nútenom obmedzení vlastníckeho práva v znení účinnom ku dňu 23.4.2019 (právoplatnosť preskúmaného rozhodnutia) na konanie o vyvlastnení je príslušný okresný úrad v sídle kraja, v územnom obvode ktorého sa nachádza pozemok alebo stavba, o ktorej sa má konať, ak osobitný zákon neustanovuje inak.

14. Podľa § 7 ods. 2 písm. a/ cit. zákona ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky vykonáva štátnu správu v druhom stupni vo veciach vyvlastnenia, v ktorých vo vyvlastňovacom konaní v prvom stupni koná okresný úrad v sídle kraja ako vyvlastňovací orgán.

15. Podľa § 13 ods. 1 cit. zákona ak sú splnené podmienky vyvlastnenia ustanovené týmto zákonom, vyvlastňovací orgán rozhodne samostatnými výrokmi o vyvlastnení práv k pozemku alebo ku stavbe a o náhrade za vyvlastnenie a o spôsobe jej úhrady.

16. Podľa § 13 ods. 3 písm. a/ cit. zákona výrokmi o náhrade za vyvlastnenie vyvlastňovací orgán určí primeranú náhradu za vyvlastnenie, ktorá prislúcha jednotlivým vyvlastneným a určí lehotu podľa § 6 ods. 1, 2 alebo ods. 3 a spôsob jej zaplatenia, ak nedôjde medzi vyvlastniteľom a vyvlastňovaným k dohode o náhrade za vyvlastnenie, vyvlastňovací úrad určí náhradu za vyvlastnenie v sume zodpovedajúcej všeobecnej hodnote pozemku alebo stavby, alebo všeobecnej hodnote práva zodpovedajúceho vecnému bremenu na základe znaleckého posudku [§ 9 ods. 2 písm. f)]; s požiadavkou na vyššiu náhradu za vyvlastnenie odkáže vyvlastneného bez prerušenia konania na súd.

17. Podľa § 14 ods. 1 cit. zákona na preskúmanie výrokov podľa § 13 ods. 2 v odvolacom konaní je príslušné Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky podľa § 7 ods. 2 písm. a). Zrušením výroku podľa § 13 ods. 2 stráca platnosť aj výrok podľa § 13 ods. 3.

18. Podľa § 14 ods. 2 cit. zákona včas podané odvolanie proti výroku podľa § 13 ods. 3 nemá odkladný účinok. Na preskúmanie výrokov podľa § 13 ods. 3 je príslušný súd. Žaloba, ktorou sa účastník konania domáha preskúmania výroku podľa § 13 ods. 3 v súdnom konaní, musí byť podaná v lehote 30 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia o vyvlastnení; zmeškanie lehoty nemožno dopustiť.

19. Podľa § 18 ods. 1 cit. zákona na vyvlastňovacie konanie sa vzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní, 14) ak tento zákon neustanovuje inak.

14) Zákon č. 71/1967 Zb. v znení neskorších predpisov.

20. Podľa § 4a ods. 4 zákona č. 175/1999 Z.z. o opatreniach týkajúcich sa prípravy významných investícií v znení účinnom ku dňu 23.4.2019 (právoplatnosť preskúmaného rozhodnutia) ak vo vyvlastňovacom konaní nedôjde medzi účastníkmi k dohode o sume náhrady za vyvlastnenie, správny orgán v rozhodnutí o vyvlastnení určí náhradu za vyvlastnenie v sume zodpovedajúcej všeobecnej hodnote určenej na základe znaleckého posudku. S požiadavkou na vyššiu náhradu za vyvlastnenie odkáže vyvlastneného bez prerušenia konania na súd. Požiadavku na vyššiu náhradu voči podniku možno uplatniť na súde v lehote jedného roka odo dňa právoplatnosti rozhodnutia o vyvlastnení, inak toto právo zanikne.

21. Pre preskúvanie rozhodnutia v správnom súdnictve je pre správny súd rozhodujúci stav v čase právoplatnosti rozhodnutia správneho orgánu (§ 135 ods. 1 SSP), preto je potrebné vychádzať z právnej úpravy vyvlastnenia v čase právoplatnosti preskúmaného rozhodnutia žalovaného. Kasačný súd sa stotožnil s právnym názorom správneho súdu o tom, že zákon č. 175/1999 Z.z. účinný v čase právoplatnosti preskúmaného rozhodnutia bol špeciálnym zákonom voči zákonu 282/2015 Z.z. o vyvlastňovaní. Zákon o vyvlastňovaní vo všeobecnosti upravuje odňatie vlastníckeho práva, obmedzenie vlastníckeho práva k pozemku alebo k stavbe, zriadenie, obmedzenie, zrušenie práva zodpovedajúcemu vecnému bremenu k pozemku alebo k stavbe, obmedzenie, zrušenie práv tretích osôb k pozemku alebo ku stavbe, ak je to nevyhnuté pre uskutočnenie stavby alebo opatrenia nevyhnutnej miere, vo verejnom záujme a na účel podľa osobitných zákonov a za primeranú náhradu (§ 1 cit. zákona). Zákon č. 175/1999 Z.z. upravoval zjednodušenie usporiadania vlastníckych vzťahov potrebných na prípravu stavieb, ktoré sú významnou investíciou a postup orgánov štátnej správy pri vydávaní osvedčenia o významnej investícii (§ 1 ods. 1 cit. zákona). Jedným z príkladov zjednodušenia usporiadania vlastníckych vzťahov v zmysle tohto zákona je postup podľa § 4a, a to prechod vlastníctva na účel realizácie významnej investície formou vyvlastnenia.

22. V súvislosti s tým treba uviesť, že právna úprava zákona č. 175/1999 Z.z. predstavovala v otázke rozhodovania o vyvlastnení a náhrade zaň pomerne komplexnú úpravu, na základe ktorej príslušný správny orgán po zistení nemožnosti dohody na sume náhrady za vyvlastnenie stanovenej postupom súdneho znalca v zmysle vyhlášky MS SR č. 492/2004 Z.z., odkáže pôvodného vlastníka vyvlastnenej nehnuteľnosti na súdne konanie pred civilným súdom. Žaloba o priznanie vyššej náhrady za vyvlastnenú nehnuteľnosť voči podniku v zmysle § 4a ods. 4 cit. zákona je civilnou žalobou (rovnako napr. uznesenie NS SR sp. zn. 1KO/35/2017 zo dňa 10.10.2017). V civilnom konaní sa môže domáhať priznania navýšenia ceny určenej znalcom, napríklad aj na základe spochybnenia správnosti záverov znaleckého posudku. Takýmto postupom sa dosahovalo vyváženie záujmu a potrieb štátu na vysporiadaní vlastníckych vzťahov potrebných na prípravu stavieb, ktoré sú významnou investíciou a záujmu a práva pôvodného vlastníka vyvlastňovaného pozemku na primeranú náhradu za odňatie vlastníckeho práva v zmysle článku 20 Ústavy SR.

23. Pokiaľ teda nedôjde k dohode o výške náhrady, správny orgán v rozhodnutí o vyvlastnení sám určí náhradu za vyvlastnenie a s požiadavkou na vyššiu náhradu odkáže vyvlastneného na civilný súd. Vzhľadom na pokrytie tejto situácie zákonom č. 175/1999 Z.z., na túto situáciu sa už v zmysle § 4a ods. 1 druhá veta tohto zákona nepoužije všeobecný predpis o vyvlastňovaní, ktorým je zákon č. 282/2015 Z.z. Konštrukcia uvedená v § 4a ods. 4 z.č. 175/1999 Z.z. je v podstate totožná so všeobecnou konštrukciou v rozhodnutiach o náhrade za vyvlastnenie v zmysle všeobecného zákona o vyvlastňovaní, ktorý v § 13 ods. 3 písm. a/ taktiež uvádza, že pokiaľ nedôjde medzi účastníkmi k dohode o náhrade za vyvlastnenie, vyvlastňovací úrad sám určí náhradu za vyvlastnenie a s požiadavkou na vyššiu náhradu za vyvlastnenie odkáže vyvlastneného bez prerušenia konania na súd. V prípade všeobecného zákona o vyvlastňovaní lehota na podanie tejto žaloby na súd nie je uvedená. Že sa jedná o civilný súd, vyplýva z dikcie § 13 ods. 3, ktorý zakotvuje možnosť žiadať na súde vyššiu náhradu, t.j. peňažné plnenie, a nie preskúmanie a zrušenie výroku správneho rozhodnutia o náhrade.

24. V danom prípade teda žalovaný rozhodol správne, keď odkázal vo výroku preskúmaného rozhodnutia na podanie žaloby na súd v zmysle § 4a ods. 4 zák. č. 175/1999 Z.z. v lehote jedného roka

od právoplatnosti rozhodnutia o vyvlastnení, keďže tento zákon ako lex specialis upravuje lehotu na podanie civilnej žaloby.

25. Čo sa však týka podania správnej žaloby na preskúmanie výrokov rozhodnutia o náhrade za vyvlastnenie, kasačný súd sa nestotožnil s právnym názorom správneho súdu, že výroky o náhrade za vyvlastnenie nie je možné napadnúť správnu žalobou, pretože je v právomoci civilného súdu rozhodnúť o vyššej náhrade bez toho, aby sa právoplatné rozhodnutie o vyvlastnení rušilo. Podľa názoru kasačného súdu tá skutočnosť, že je možné podať civilnú žalobu v zmysle § 4a ods. 4 z.č. 175/1999 Z.z. (resp. podľa všeobecnej úpravy zákona o vyvlastnení v § 13 ods. 3 písm. a/., časť vety za bodkočiarkou), nevyklučuje podanie správnej žaloby v zmysle Správneho súdneho poriadku. Túto možnosť zakotvuje § 14 ods. 2 a 3 zákona o vyvlastňovaní. Keďže osobitný zákon túto úpravu nevyklučuje, je aj v prípadoch vyvlastnenia podľa z.č. 175/1999 Z.z. namieste použiť všeobecnú právnú úpravu v zákone o vyvlastnení.

26. Na tomto mieste kasačný súd poukazuje na uznesenie NS SR sp. z. 1KO/13/2020 zo dňa 25.11.2020, podľa ktorého z ustanovení § 14 ods. 1 a ods. 2 zákona o vyvlastňovaní podľa názoru kompetenčného senátu vyplýva súdny prieskum na základe podanej správnej žaloby, a to rozhodnutia vo vzťahu k výroku rozhodnutia o vyvlastnení podľa ust. § 13 ods. 2 zákona č. 282/2015 Z. z., ale aj rozhodnutia vo vzťahu k výroku o finančnej náhrade podľa § 13 ods. 3 zákona č. 282/2015 Z. z.. Výrok rozhodnutia o finančnej náhrade v zmysle § 13 ods. 3 zákona č. 282/2015 Z. z. je možné preskúmať na základe podanej správnej žaloby s poukazom na § 14 ods. 2 vety druhej a tretej zákona č. 282/2015 Z.z., v rozsahu námietok vyplývajúcich z ust. § 4 ods. 4 zákona č. 282/2015 Z. z., podľa ktorého ak najneskôr pri prerokovaní návrhu vyvlastniteľa na vyvlastnenie na ústnom pojednávaní účastník konania alebo iná oprávnená osoba namietne skutočnosti, ktoré sú obsahom znaleckého posudku priloženého k návrhu podľa § 9 ods. 2 písm. f), vyvlastňovací orgán zabezpečí odborné vyjadrenie alebo vysvetlenie znalca na účel posúdenia skutočností, ktoré sú dôležité na rozhodnutie o sume náhrady za vyvlastnenie. Náklady spojené s vyhotovením odborného vyjadrenia alebo vysvetlenia znalca sú trovami konania, ktoré znáša vyvlastniteľ.

27. Súdny prieskum správneho rozhodnutia môže byť uskutočnený len za splnenia procesných podmienok na vedenie súdneho konania (§ 97 SSP). Jednou z podmienok je, že sa preskúmava konečné právoplatné rozhodnutie, t.j. rozhodnutie po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis (§ 7 písm. a/ SSP a contrario). Preto bolo potrebné odpovedať na otázku, čo voči výroku o náhrade za vyvlastnenie je možné podať riadny opravný prostriedok v rámci správneho konania. Podľa názoru žalobcu zákon o vyvlastňovaní neumožňuje uplatnenie riadneho opravného prostriedku, preto by žaloba mala byť prípustná aj voči prvostupňovému správne rozhodnutiu. Kasačný súd uvádza, že na vyvlastňovacie konanie sa v zmysle § 18 cit. zákona vzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní, ak tento zákon neustanovuje inak. Zákon o vyvlastňovaní explicitne nevyklučuje podanie odvolania voči výroku o náhrade za vyvlastnenie, ktorá bola priznaná podľa § 13 ods. 3 tohto zákona. Uvedené potvrdzuje prvá veta § 14 ods. 2 ktorá uvádza, že včas podané odvolanie proti výroku podľa § 13 ods. 3 nemá odkladný účinok. Zákon v tomto ustanovení stanovuje výnimku zo všeobecnej právnej úpravy § 55 ods. 1 Správneho poriadku, podľa ktorého pokiaľ osobitný zákon neustanovuje inak, včas podané odvolanie má odkladný účinok. V zmysle § 7 ods. 2 písm. a/ zákona o vyvlastňovaní vo veciach vyvlastnenia je odvolacím orgánom Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR (podľa súčasnej právnej úpravy Ministerstvo dopravy a výstavby SR).

28. Tento opravný prostriedok, ktorý nazval zákonodarca explicitne ako „odvolanie“, nemožno zamieňať za správnu žalobu, ktorú rovnako explicitne ako „žalobu“ pomenoval v tretej vete § 14 ods. 2 a o ktorej rozhoduje súd. Zákon umožňuje túto žalobu podať až po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia o vyvlastnení. Keďže včas podané odvolanie má na právoplatnosť vždy odkladný (suspenzívny) účinok, nie je možné uvažovať o tom, že by zákonodarca mal na mysli situáciu, keď žaloba bola (v určitých prípadoch právnej úpravy O.s.p. účinnej do 30.6.2016) vo svojej podstate opravným prostriedkom proti neprávoplatného správne rozhodnutiu. Pokiaľ podanie správnej žaloby je možné až po právoplatnosti rozhodnutia o vyvlastnení, potom, keďže odvolanie je prípustné, že žalobu možné podať až po vyčerpaní odvolania ako riadneho opravného prostriedku, o ktorom

rozhoduje druhostupňový správny orgán a po nadobudnutí právoplatnosti odvolacieho rozhodnutia. Z toho je zrejmé, že odvolanie a žaloba uvádzané v ustanovení § 14 ods. 2 zákona o vyvlastňovaní nie sú totožné inštitúty, pričom najskôr je potrebné vyčerpať odvolanie, aby mohla nastúpiť žaloba.

29. Podľa judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky treba jazykový výklad normy podľa potreby doplniť aj inými metódami výkladu, predovšetkým výkladom účelom normy (porov. rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 171/05, III. ÚS 341/07, III. ÚS 72/2010, I. ÚS 351/2010 a ďalšie). Dôvodová správa k § 14 zákona o vyvlastňovaní, ktorú možno chápať ako významný ukazovateľ zámerov a cieľov zákonodarcu pri koncipovaní konkrétnej právnej úpravy, taktiež uvádza možnosť podať odvolanie voči výroku o náhrade za vyvlastnenie: „Nakoľko zákon zakotvuje, že v prípade, že nedôjde k dohode o výške náhrady, vyvlastňovací orgán s požiadavkou na vyššiu náhradu za vyvlastnenie odkáže vyvlastneného bez prerušenia konania na súd, odvolanie smerujúce proti výroku o náhrade nemá odkladný účinok. Na preskúmanie výroku o náhrade je príslušný súd. Účastník konania musí žalobu, ktorou sa domáha preskúmania výroku o náhrade v súdnom konaní podať v lehote 30 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia; zmeškanie lehoty nie je možné odpustiť.“

30. Ako bolo vyššie uvedené, zákon o vyvlastňovaní nezakotvuje neprípustnosť podania odvolania voči výroku správneho orgánu o náhrade za vyvlastnenie stanovenej podľa § 13 ods. 3 zákona o vyvlastňovaní, a preto je potrebné konštatovať, že v zmysle § 53 Správneho poriadku v spojení s § 18 ods. 1 zákona o vyvlastňovaní je aj proti tomuto výroku odvolanie prípustné. Žalobca však odvolanie voči napadnutému rozhodnutiu nepodal. Nie je ani možné žalobu podanú na súd dňa 22.5.2019 podľa jej obsahu (§ 55 ods. 3 SSP) posúdiť ako odvolanie voči napadnutým výrokom prvostupňového rozhodnutia, keďže z nej *expressis verbis* vyplýva, že bola podaná v zmysle § 177 SSP v lehote stanovenej na podanie správnej žaloby v zmysle § 14 ods. 2 zákona o vyvlastňovaní. Preto nebolo možné žalobu postúpiť odvolaciemu správne orgánu na rozhodnutie o odvolaní.

31. Je nedôvodná sťažnostná námietka o vylúčení preskúmania rozhodnutí vyvlastňovacích orgánov o náhrade za vyvlastnenie správnym súdom a rozšírení výpočtu prípadov podľa § 7 SSP, ktoré nepodliehajú prieskumu správneho súdu. Konečné (odvolacie) rozhodnutie o náhrade za vyvlastnenie nie je vylúčené z prieskumu správneho súdu ani na základe negatívnej enumerácie stanovenej v § 7 SSP, ani na základe osobitného predpisu.

32. Rovnako je nedôvodná aj argumentácia sťažovateľa, že zohľadnil názor samotného predkladateľa zákona o vyvlastňovaní - Ministerstva dopravy a výstavby SR uvedený v rozhodnutí č. 19649/2018/SV/79412 zo dňa 19.10.2018 a preto podal správnu žalobu. Kasačný súd po oboznámení sa s týmto rozhodnutím uvádza, že v tomto odvolacom konaní na základe odvolania žalobcu ako vyvlastneného odvolací orgán preskúmal aj výrok o náhrade za vyvlastnenie v rozsahu námietok vyplývajúcich z ust. § 4 ods. 4 zákona č. 282/2015 Z.z. a odvolanie zamietol. Vo vzťahu k možnosti súdneho prieskumu výroku o náhrade uviedol, že tento je možný v zmysle § 14 ods. 2 zákona o vyvlastňovaní. Keďže na preskúmanie zákonnosti tohto výroku je príslušný správny súd, odkázal odvolateľa na podanie správnej žaloby. Tomu zodpovedalo i poučenie, podľa ktorého toto rozhodnutie možno preskúmať súdom, na preskúmania rozhodnutia o vyvlastnení v časti výroku o určení výšky náhrady podľa § 13 ods. 3 zákona o vyvlastňovaní je príslušný súd a ďalej odvolací orgán citoval tretiu vetu § 14 ods. 2 cit. zákona. Z odôvodnenia tohto rozhodnutia nevyplýva, že voči výroku o náhrade nebolo odvolanie prípustné, naopak, odvolací orgán toto odvolanie vecne prejednal, a to v rozsahu námietok vyplývajúcich z ust. § 4 ods. 4 zákona č. 282/2015 Z.z. O možnosti súdneho prieskumu odvolacieho rozhodnutia odvolateľa náležite poučil, čo zodpovedá základnej konštrukcii správneho súdnictva, že predmetom súdneho prieskumu môže byť zásadne konečné správne rozhodnutie vydané v rámci inštančného postupu. Keďže správnu žalobu proti výroku o náhrade za vyvlastnenie je potrebné podať v špeciálnej lehote oproti všeobecnej lehote na podanie správnej žaloby (ktorá by sa týkala podania správnej žaloby voči výroku o vyvlastnení), odvolací orgán poučil odvolateľa aj o tejto lehote. Vzhľadom na to, že toto poučenie bolo uvedené v odvolacom rozhodnutí, nie je možné dovodiť, že odvolací orgán mal na mysli samostatný súdny prieskum prvostupňového

výroku o náhrade, ale len v spojení s odvolacím rozhodnutím. Kasačný súd nezistil, že by uvedené rozhodnutie k riešenej právnej otázke zaujalo rozdielny názor ako kasačný súd.

33. Predmetom súdneho prieskumu sa tak stalo právoplatné prvostupňové správne rozhodnutie, pričom žalobca nevyčerpal všetky riadne opravné prostriedky, ktorých použitie umožňuje Správny poriadok, v danom prípade odvolanie. Nebola teda splnená procesná podmienka stanovená v § 7 písm. a/ SSP a contrario a žaloba proti takému rozhodnutiu je neprípustná podľa § 98 ods. 1 písm. g/ SSP.

34. Správny súd teda rozhodol vecne správne, keď žalobu ako neprípustnú podľa § 98 ods. 1 písm. g/ SSP odmietol, aj keď z iného dôvodu. Keďže sťažnostné námietky kasačný súd vyhodnotil ako nedôvodné, kasačnú sťažnosť podľa § 461 SSP zamietol.

35. O trovách kasačného konania bolo rozhodnuté vo vzťahu k žalovanému podľa § 467 ods. 1 SSP v spojení s § 168 SSP a contrario tak, že hoci ako úspešný účastník má právo na náhradu trov, kasačný súd mu náhradu trov nepriznal, pretože neboli splnené podmienky na aplikáciu § 168. Zároveň nepriznal náhradu trov ani ďalšiemu účastníkovi v zmysle § 467 ods. 1 v spojení s § 169 SSP a contrario, pretože v kasačnom konaní mu nevznikli žiadne trovy v súvislosti s plnením povinnosti, ktorú by mu kasačný súd uložil. Vyjadrenie ku kasačnej sťažnosti nebola jeho povinnosť, ale jeho procesné právo. Žalobca v kasačnom konaní úspešný nebol a preto v zmysle § 167 ods. 1 SSP a contrario nemá právo na náhradu trov kasačného konania.

36. Toto uznesenie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie :

Proti tomuto uzneseniu n i e j e prípustný opravný prostriedok.